

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis In Qvatuor Partes Distributæ Pars ...

In qua de Virtutibus in Communi, & Theologicis, Fide, Spe & Charitate, nec
non Virtutibus Cardinalibus, præsertim Justitia & Jure, ac Religione
ceterisq[ue] annexis, & Vitiis Oppositis in particulari breviter & dilucidè
tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1663

Quæst. IV. De Monopoliis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72941](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72941)

QUESTIO IV.

De Monopolys.

d. 5. p. 34. Nihilominus oppositum censent Molina, Banez, Petrus Navarra, Lessius, Lugo & plures alii: eo quod conventio ista non respiciat aliquod objectum iniustum: ipsi enim conspirantes aut etiam alii non sunt ex iustitia obligati vendere etiam pauperibus (erga quos facilius posset peccari contra charitatem) minoris, quam pretio rigoroso. Quare luagens alteri, ut sic tantum vendat, non sedit aliquid agi iniuste. Neque emptores habent jus emendi pretio infra summum, nisi dependenter à libera voluntate venditorum, qui supponuntur citra metum aut fraudem liberè id nolle. Quia tamen id graviter repugnat bono publico, estque iniustitijs expositum, merito huiusmodi machinationes severe per leges exterminantur. Ideoque L. Un. C. de Monopolys illicitæ generatim dicuntur & decernuntur conventiones de non vendendo minoris, quam ipsi monopolæ stauerint. Ex quo tamen frustra contendit Castro Palao supra convinci oppositam sententiam.

Secundo fit monopolium, quando unus vel pauci merces certi generis tempore abundantiae v. g. frumenta tempore messis viliori pretio coemunt, ut postea caritis pro arbitrato vendant. Quod, etsi serventur limites iusti pretii, repugnare iustitiæ Doctores passim censent: eo quod emptores sic cogantur ad augendum pretium, & tollatur è republica moderatum pretium, seu medium & infimum. Alii nihilominus cum Molina disp. 345. Lessio c. 21. dub. ult. n. 151. oppositum censent, immo Castro Palao d. 5. p. 34. n. 6. & 7. addit nullà lege positivà hanc conventionem seu emptionem & reservationem esse prohibitam, allegans exemplum Joseph Patriarchæ. Quod quidem verum est in casu quo emptio fit, ut merces postea moderato pretio distrahantur. Alias tamen modus iste est natus eedere in notabile gravamen reipublicæ. Quamvis difficulter appareat in eo iniustitia strictè dicta: eo quod nec peccetur contra illam merces emendo, utpote pretio currenti: nec etiam emptas retinendo vel supprimendo, eo quod emptores non teneantur ex iustitia vendere, sed possint consumere aut aliò mittere: nec denique respectu emptorum, qui non habent jus ad emendum, nisi pendens à libera voluntate dominorum, neque etiam ad emendum pretio infra summum, nisi cum simili dependentia. Immo copia suppressa, & passim ignota auget pretium iustum, veluti pendens à communi scientia & æstimatione.

Tertiò, est monopolium iniustum & restitutioni obnoxium, quando mercatores vi vel fraude impediunt, ne major copia mercium advehatur, ut ipsi merces suas carius vendant: sunt enim hi per iniuriam causa damni, tum communitati

43. Monopolium quid.

MONOPOLIUM nomen importat unius seu solius venditionem. Iudicium dicitur proprie fieri, quando unus vel pauci efficiunt, quòd ipsi soli aliquod genus mercium vendant pretio, quo eis libuerit. Generalius autem complectitur quamvis industriam aut machinationem mercatorum, quæ efficiunt, ut vel ipsi soli aliquid vendant, vel ut vendant certo pretio. Gravissimeque monopolia vetuit Zeno Imperator L. un. C. de Monopolys, sub pœna nimirum præscriptionis & privationis omnium bonorum.

Quæ statuta aduersus monopolia.

Contra quæ etiam varia successivis temporibus prodierunt Edicta nostrorum Principum, quorum summa est, ut abstinetur ab omni specie commerciorum & conventionum, quæ monopoliorum rationem redoleant, adjunctâ pœnâ banni, confiscationis & correctionis arbitrariæ; ut videre est in Cod. Belgico V. Monopolien, & apud Zyperus in Notis. juris Belg. Tit. de Monopolys.

44. Monopolium ex indulto Principis quomodo licitum.

Licitum tamen est Monopolium interdum ex indulto Principis, iusta de causa (quæ in dubio præsumitur) concedentis uni privilegium certas merces invehendi aut distrahendi; prout & Bibliopolis ob expensas præli datur privilegium, ne alius imprimat, aut alibi impressa distrahat, ad certum tempus. Oporteret tamen Monopolis tunc præscribere pretium, ultra quod non ascendantur, saltem in mercibus vitæ humanæ necessarijs: etsi in iis, quæ ad luxum vel voluptatem spectant, nemoque emere cogitur, facilius relinqui posset taxatio eorum arbitrio.

45. Monopolium sit iniustum.

Illicitum autem in primis est Monopolium, quando Monopolæ conspirant in pretium, quòd independentè à monopolio excedat rigorosum iustum (ut plerumque contingit) idque cum obligatione restituendi excessum, & quidem in solidum, iuxta ordinem in præced. tract. explicatum, si ex communi conspiratione, cuius singuli causa extent, damnum sequatur. Immo etiam iuxta plerisque Doctores alii non participes nequeunt exigere pretium quatenus ita ex monopolio auctum, utpote iniustum, neque ortum ab æstimatione communi, à qua pretium naturale taxatur.

46. Quid sit conspiratio solium sit de pretio rigoroso.

Quòd si conspiratio sit de pretio aliquo iusto, etsi summò, dubium est an sit peccatum contra iustitiam; etsi plerique fateantur esse contra charitatem. Afferit Conradus, Sotus, Navarra, Medina & alii, quos citat & sequitur Castro Palao Herinx Sem. Theol. Pars III.

47. Quale censendum monopolium, si pauci merces coemunt, ut postea pro arbitrato vendant.

48. Alia monopolii genera expenduntur.

seu emptoribus, qui idcirco aligere debent pretium: tum alijs mercatoribus, si quos per eandem injuriam in venditione, adeoque in lucrando impediunt. Secus est, si precibus simili modo id faciant, suis commodis consulendo. E contra emptores similiter contra iustitiam peccant vel fraude impediunt abundantiam pecuniam vel emptorum, ut ipsi minoris emant.

Denique (ut reliqua orantur) Monopolium illicitum est, cum artifices conspirant, ne opus ab uno inchoatum alter periciat: vel cum de certo locationis pretio conspirant. Quae similiter cedunt in perniciem reipublicae. Et generatim quaelibet conventio mutua spectans proprium commodum cum detrimento seu perniciem reipublicae illicita est, & nomine Monopolii venit intelligenda.

QUAESTIO V.

De periculo & commodo rei venditae, pactisque apponi solitis.

49. Completa per traditionem & translationem nempe domini venditionis, periculum & commodum rei spectat ad emptorem. Immo jure communi etiam ante traditionem.

EX valida & pura venditione constat nasci obligationem in venditore tradendi mercem, in emptore vero pretium; perfectaque & completa per translationem domini venditione, omnem commodum & periculum, omnemque meliorationem & pejorationem rei venditae esse penes emptorem, veluti dominum. Priusquam vero res tradita sit, dominiumve transferit in emptorem, venditori possit eam perire & pejorari, uti & meliorari venditori, veluti domino. Nihilominus jure civili statutum est, ut si res vendita, esto nondum tradita, sit determinata, v.g. haec domus, hic equus &c. pereat vel pejoretur emptori, uti & incrementum ejus ad emptorem pertinet, *L. Id quod 7. ff. de periculo & commodo rei venditae. L. 1. & 2. C. eod. & Inst. de Emp. & vendit. §. 3.* Et haec juris constitutio est unica ratio conclusionis. Congruentia allegatur, quod venditor solum teneatur actione personali ad rem tradendam, qua pereunte cessat ejus obligatio: emptor autem teneatur actione personali ad dendum pretium, si nondum solvit; quod cum dare possit, non cessat ejus obligatio.

Id nihilominus Cujacio minus aequum visum est, ut nempe venditor sit speciei debitor, cujus interitu liberetur, emptor vero debitor generis, quod non pereat. Existimat itaque rem quidem perire emptori, non etiam pretium, quod proinde non teneatur solvere, vel quod possit solutum repetere. Pro qua sententia in Curia Hollandiae judicatum refertur, nempe quod periculum rei immobilis venditae ante traditionem seu adheredationem

spectet ad venditorem, idque vigore Constitutionis Carolinae de adheredatione ad translationem domini requisita, de qua aliam egimus. Ita refert *Val. Andr. ad Inst. de Empr. & vendit. in addit. n. 10.* existimans id non alienum a jure naturae seu Gentium, nec ubique servari commentum juris civilis.

Excipiuntur autem secundum jus commune nonnulli casus, Primus, si aliud inter partes expresse conventum sit. *L. Si in venditione ff. de peric. & commodo rei venditae.* Secundus, si venditor fuit in mora tradendi rem venditam. *L. Illud sciendum ff. eod.* Tertius, si culpa venditoris res perierit vel pejorata est. *L. Quod saepe §. Si res ff. de Contrah. empt.* Quartus, si res ante traditionem fuerit confiscata ob delictum venditoris, *L. Si fundus ff. Locati.* Quintus, si venditor affirmaverit rem diutius posse reservari, & tamen corruptatur ante traditionem; vel etsi non affirmarit, sciens tamen rem non duraturam, non admonuit emptorem; cui tunc venditor obligatur, quantum ejus intererat admonitum fuisse, *L. Si vina ff. de peric. & commodo rei venditae.*

Praemissa insuper expresse dicta sunt de re vendita, quae sit determinata: indeterminata enim, v.g. decem modii ex granario; vel solum determinata ad mensuram, v.g. totus aceruus tritici pro florenis in singulas mensuras, perit venditori; ut ex iuribus colligitur, signanter *L. Quod saepe ff. de contrah. empt.* Congruentia est, quod venditio rei confusae (quae eatenus confusa & imperfecte cognoscitur) videatur solum inchoata, perficienda, cum res fuerit determinata. Si autem non quidem pereat, sed solum pejoretur, quae absque culpa venditoris, hujusmodi incommodum, uti oppositum commodum, est emptoris; qui tunc emit rem, prout erit tempore traditionis, exponens se fortuitis eventibus, tum favorabilibus, tum damnosis. Quod manifestum est in extrinseca deterioratione vel melioratione, quae ad decrementum vel accrementum pretii. Vide *Lessium c. 21. dub. 12.*

Ad fructus rei venditae quod spectat, si de ipsa aliud conventum non sit, pendentes sunt emptoris, tum insaturi, tum maturi, qui, velut accessorii & pars rei venditae, censentur una cum re ipsi emptori. Qui autem post venditionem nascuntur, si similiter aliud non sit in pactum deductum debentur emptori, uti res ipsa. Intellige, si venditio fuerit perfecta: sed si venditor etiam esse noluerit ante perfolutum pretium; quando etiam penes illum manet periculum rei venditae. Item si tantisper noluerit rem esse venditam, sed locatam. Immo si venditio perfecta quidem, non tamen completa sit per solutionem pretii, vel fides non sit habita de pretio, fructus producendos

St. Excipiuntur nonnulli casus.

St. Quis si res vendita non sit determinata.

St. Ad quem perit periculum fructuum proserit ante perfolutum pretium.